

วิธีทำ “สเปรย์กระดุกไก่อดำ”

งานแพทย์แผนไทย

รพร. ตะพานหิน

สเปรย์กระตุกไถ่ดำ

กระตุกไถ่ดำ เป็นพืชที่มีฤทธิ์เด่นด้านการรักษาโรคข้อกระดูก จากการศึกษาการออกฤทธิ์ของกระตุกไถ่ดำ พบว่า มีผลแก้ปวด ลดอักเสบ ไม่แตกต่างจากยาแผนปัจจุบัน

สเปรย์กระตุกไถ่ดำ: สรรพคุณ แก้อาการปวดข้อ ปวดเมื่อย ฟกช้ำ อักเสบเฉียบพลัน

สูตรตำรับสเปรย์กระตุกไถ่ดำ

ส่วนผสมประกอบไปด้วย

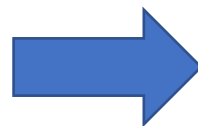
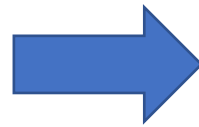
1. สารสกัดกระตุกไถ่ดำ 400 ซีซี (ระเหยแอลกอฮอล์ออก)
2. เมนทอล 60 กรัม
3. การบูร 120 กรัม
4. น้ำมันหอมระเหย 10 ซีซี (กลิ่นเปปเปอร์มินต์)
5. น้ำมันเขียว (cajuput oil) 2% 8 ซีซี:

สเปรย์กระดูกไก่ดำ

วิธีการเตรียมสารสกัดกระดูกไก่ดำ

1. นำส่วนของใบสมุนไพรกระดูกไก่ดำมาล้างทำความสะอาด แล้วผึ่งลมให้แห้ง
2. หั่นใบกระดูกไก่ดำเป็นชิ้นเล็กพอประมาณ **500** กรัม หมักเอทิลแอลกอฮอล์ **95%** จำนวน **5,000** ซีซี เป็นเวลา **7** วัน
3. นำสมุนไพรจากข้อ 3 กรองเอาใบออก จะได้สารสกัดกระดูกไก่ดำ

สเปรย์กระดุกไก่อดำ

วิธีการทำ

1. เตรียมสารสกัดกระดุกไก่อดำ
2. ละลายเมนทอลและการบูรให้เป็นเนื้อเดียวกัน เติมน้ำมันเขียว คนให้เข้ากันแต่งกลิ่นด้วยเปปเปอร์มินต์ แล้วทดสอบลงในข้อ1คนให้เข้ากัน
3. บรรจุลงขวดสเปรย์

วิธีใช้

ฉีดบริเวณที่มีอาการปวดหรือมีการอักเสบของข้อต่างๆ

กระดุกไก่ดำ(Justicia gendarussa)

กระดุกไก่ดำ ชื่อวิทยาศาสตร์ Justicia gendarussa Burm.f
(ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ Gendarussa vulgaris Nees, Justicia gendarussa L.f.)

จัดอยู่ในวงศ์เหงือกปลาหมอ ([ACANTHACEAE](#))

สมุนไพรกระดุกไก่ดำ มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า กระดุกดำ (จันทบุรี), ปองดำ แสนทะแมน (ตราด), เฉียงพร้าว (สุราษฎร์ธานี), กุลาดำ บัวลาดำ (ภาคเหนือ), เกียงพา เกียงผา เฉียงพร้าวบ้าน เฉียงพร้าวมาน เฉียงพร้าวมอญ เฉียงพร้าวมาน ผีมอญ ส้นพร้าวมอญ ส้ามะงาจีน (ภาคกลาง), โอเกตุ๊ดอั้งตั้น (จีน), บัวกุ่มตาน อุกุ่มหวางเถิง (จีนกลาง) เป็นต้น

กระดุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

ลักษณะของต้นกระดุกไก่อดำ

•ต้นกระดุกไก่อดำ จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก มีความสูงของต้นประมาณ 90-100 เซนติเมตร ลำต้นเป็นสีแดงเข้มถึงสีดำหรือเป็นสีม่วง เกลี้ยงมัน ลักษณะของลำต้นและกิ่งเป็นปล้องข้อ ดอกคล้ายกับกระดุกไก่อ โดยมีขนาดข้อของลำต้นยาวประมาณ 2.5-3 นิ้ว ส่วนข้อของปล้องกิ่งยาวประมาณ 1-1.5 นิ้ว ตามลำต้น กิ่งก้าน และใบมีสีแดงเรื่อ ๆ ต้นกระดุกไก่อดำเป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ขยายพันธุ์ด้วยการปักชำและวิธีการเพาะเมล็ด ขึ้นได้ดีในดินที่ร่วนซุย มักขึ้นเองตามริมลำธารในป่าดงดิบ

กระตุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

- **ใบกระตุกไก่อดำ** ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงคู่ ใบมีลักษณะเป็นรูปใบหอก ปลายใบแหลม โคนใบแหลม ขอบใบเรียบไม่มีหยัก ใบมีขนาดกว้างประมาณ 1-2 เซนติเมตรและยาวประมาณ 4-14 เซนติเมตร แผ่นใบเรียบเงาเป็นสีเขียวเข้ม หน้าใบเป็นสีเขียวสด ส่วนหลังใบเป็นสีเหลืองอมสีเขียว มีเส้นกลางใบเป็นสีแดงอมดำ ส่วนก้านใบสั้น

กระดุกไก่ดำ(Justicia gendarussa)

•**ดอกกระดุกไก่ดำ** ออกดอกเป็นช่อบริเวณส่วนยอดของต้นหรือบริเวณปลายกิ่ง ในช่อหนึ่ง ๆ จะมีความยาวประมาณ 2-3 นิ้ว ดอกมีลักษณะเป็นหลอดเล็ก ๆ ปลายดอกแยกออกเป็นกลีบ กลีบดอกเป็นสีขาวอมเขียวแกมสีชมพู โคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายกลีบแยกเป็นกลีบบนและกลีบล่าง กลีบดอกมีลักษณะโค้งงอเหมือนเขี้ยว ข้างในหลอดดอกมีเกสรเพศผู้ 2 ก้าน โผล่พ้นขึ้นมาจากหลอด

•**ผลกระดุกไก่ดำ** ผลมีลักษณะเป็นฝัก มีความยาวประมาณ 1.3-1.5 เซนติเมตร

กระดุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

สรรพคุณของกระดุกไก่อดำ

- 1.ที่มาเลเซียและอินโดนีเซียจะนำใบมาต้มกับน้ำกินเป็นยาบำรุงโลหิต (ใบ)
- 2.ใบสดนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำมาดื่มเป็นยาแก้อาการปวดศีรษะ ส่วนในมาเลเซียและอินโดนีเซียจะนำใบสดมาตำผสมกับหัวหอมและเมล็ดเทียนแดง แล้วนำมาพอกแก้อาการปวดศีรษะ (ใบ)
- 3.ใบสดนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำมาดื่มเป็นยาแก้โรคหืด (ใบ)
- 4.ใช้ใบสดนำมาต้มกับน้ำดื่ม หรือจะใช้ใบนำมาตำผสมกับเหล้าคั้นเอาแต่น้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้ ลดความร้อน ช่วยขับเลือดชั้นในร่างกายให้กระจาย ช่วยกระจายเลือด แก้เลือดคั่งคั่งเป็นลิ่มเป็นก้อน ทำให้เลือดที่อุดตันในร่างกายไหลเวียนสะดวก(ใบ)^{[1],[2],[3],[4]}

กระดุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

สรรพคุณของกระดุกไก่อดำ

5. น้ำคั้นจากใบใช้ผสมกับเหล้ากินเป็นยาแก้อาเจียนเป็นเลือด (ใบ)
6. ใบเมื่อนำมาตำแล้วให้คั้นเอาแต่น้ำมาใช้ผสมกับเหล้ารับประทานเป็นยาแก้ไข้ (ใบ)
7. รากเป็นยาแก้ท้องเสีย (ราก)^[5] น้ำคั้นจากใบใช้เป็นยาทาแก้อาการปวดท้อง (ใบ)
8. ใบนำมาต้มกับนมรับประทานเป็นยาแก้ท้องร่วงอย่างแรง (ใบ)
9. น้ำคั้นจากใบใช้ผสมกับเหล้ารับประทานเป็นยาขับปัสสาวะ (ใบ)
10. รากและใบนำมาตำผสมกัน ใช้เป็นยาพอกถอนพิษจากแมลงสัตว์กัดต่อย เช่น พิษงู ผึ้ง ต่อ แตนต่อย เป็นต้น หรือจะใช้กากของใบนำมาพอกแผลบริเวณที่ถูกกัดจะช่วยดูดพิษของ อสรพิษได้ หรือจะใช้ใบนำมาขยี้ผสมกับเหล้าขาวเป็นยาทาาก็ได้เช่นกัน (ใบ,รากและใบ)

กระดุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

สรรพคุณของกระดุกไก่อดำ

11. โปนํามาต้มนํากับนมรับประทานเป็นยาแก้ฝีฝีกบว (โปน)

12. น้ำคั้นจากโปนใช้ผสมกับเหล้ากินช่วยแก้อาการไข้ใน แก้ปวดบวมตามข้อ หรือจะใช้น้ำคั้นจากโปนทาแก้ อาการปวดตามข้อก็ได้เช่นกัน (โปน)

13. สูตรตำรับสเปรย์กระดุกไก่อดำ สรรพคุณแก้อาการปวดข้อ ปวดเมื่อย ฟกช้ำ อักเสบเฉียบพลัน (ใช้ฉีดบริเวณ ที่มีอาการปวดหรือมีการอักเสบของข้อต่าง ๆ) ในส่วนผสมจะประกอบไปด้วย 1.สารสกัดกระดุกไก่อดำ 400 ซีซี (ระเหยแอลกอฮอล์ออก) 2.เมนทอล 60 กรัม 3.การบูร 120 กรัม 4.น้ำมันหอมระเหย 10 ซีซี (กลั่นเปปเปอร์มินต์) และ 5.น้ำมันเขียว (**Cajuput oil**) 2% 8 ซีซี ส่วนวิธีการทำนั้นให้ละลายเมนทอลและการบูรให้เป็นเนื้อ เดียวกัน จากนั้นให้เติมสารสกัดกระดุกไก่อดำและน้ำมันเขียวลงไปคนให้เข้ากัน แต่งกลิ่นด้วยเปปเปอร์มินต์ แล้ว นำไปบรรจุลงในขวดสเปรย์

กระดุกไก่อดำ(Justicia gendarussa)

สรรพคุณของกระดุกไก่อดำ

14. ทางตอนใต้ของอินเดียมีการใช้ใบของต้นกระดุกไก่อดำเพื่อรักษาโรคติดเชื้อหลายชนิด (ใบ)
15. ทั้งต้นมีรสเผ็ด เป็นยาร้อนเล็กน้อย สรรพคุณเป็นยาขับลมขึ้นตามข้อกระดูก (ทั้งต้น)
16. รากและใบนำมาต้มกับน้ำใช้อาบแก้โรคผิวหนังและผื่นคันตามตัว (บ้างว่าใช้รักษางูสวัดได้ด้วย) (รากและใบ) ใช้รากเป็นยาทาเด็กที่เป็นเม็ดตุ่มขึ้นตามตัว (ราก)
17. ใบสดนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำดื่มเป็นยาแก้อัมพาต (ใบ)

ประโยชน์ของต้นกระดุกไก่อดำ

- นิยมใช้ปลูกเป็นไม้ประดับ โดยมักนำมาปลูกไว้ตามบ้านหรือใช้ทำรั้ว
- หากไก่อดำหัก นักเลงไก่อดำจะใช้ใบกระดุกไก่อดำนำมาประคบหรือห่อหุ้มไว้ตรงที่ขาไก่อหัก ส่วนหมอยาพื้นบ้านก็เช่นกัน หากใครแขนหรือขาแตกหักก็จะใช้ทำลักษณะเดียวกัน
- ในประเทศมาเลเซียถือว่ากระดุกไก่อดำเป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถช่วยป้องกันภูตผีและช่วยป้องกันภัยได้

ข้อมูลงานวิจัยฤทธิ์ด้านการอักเสบ

กระตุกไก่ดำ ยังมีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาอีกหลายด้าน เช่น

1. มีฤทธิ์ต้านอักเสบ ลดปวดสูงมากสารสำคัญในกลุ่ม **Flavonoids (Vitexin และ Apigenin)**
2. ออกฤทธิ์ผ่านกลไกเดียวกันกับยาต้านอักเสบชนิดไม่ใช้สเตียรอยด์ (**NSAIDs**) โดยไปยับยั้งเอนไซม์ทั้ง **Cyclooxygenase (COX)** และ **Lipoxygenase pathways** ทำให้มีผลยับยั้งการหลั่งสารที่เหนี่ยวนำให้เกิดการอักเสบหลายชนิด
3. ออกฤทธิ์ที่ **Opioid receptor** ซึ่งเป็นกลไกเดียวกับมอร์ฟิน แต่มีฤทธิ์ลดปวดน้อยกว่ามอร์ฟิน ประมาณ 2-5 เท่า
4. . ลดการอักเสบเหมือนยาสเตียรอยด์ โดยไปยับยั้ง หรือ **Stabilizing Lysosomal Membrane** ไม่ให้สร้างสารพวก **Hydrolytic enzyme** จากเม็ดเลือดขาวออกมาย่อยเซลล์ และมีฤทธิ์กดภูมิคุ้มกัน ยับยั้งการเคลื่อนที่ของเม็ดเลือดขาวไปยังบริเวณที่อักเสบ

ข้อมูลงานวิจัยฤทธิ์ต้านการอักเสบ

5. มีฤทธิ์ลดปวด เทียบเท่ายามาตรฐานอย่างแอสไพริน (**Aspirin**)
6. ออกฤทธิ์ยับยั้งการปวดทั้งที่เกิดจากระบบประสาทส่วนกลางและส่วนปลาย
7. สารสกัดกระดูกไก่ดำ มีผลลดการอักเสบเทียบเท่ากับยา **Diclofenac**
7. ไม่พบรายงานความเป็นพิษ